

Մ Ա Ն Ր Ա Լ Ո Ւ Ր Ք

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻՈՑ ՎՐԷԺԻՆԳՐՈՒԹԻՒՆԵՐԸ.

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց մէջ եղած քաղաքական եւ ընկերական պատերազմը յիշաւի սոսկում կրերէ ամենայն մարդու վրայ, քանի որ կմտածէ թէ աշխարհիս ամենէն քաղաքակիրթ կարծուած մարդիկը ի՞նչ սարսափելի անգթութեամբ ու կատաղի վրէժխնդրութեամբ կվարուին իրարու հետ՝ երբոր խղճմտանքն ու մարդկութիւնը մէկդի կդնեն։ Լրագիրները կը պատմեն թէ Հարաւային Ամերիկայի Նահանգներուն զինուորները Հիւսիսային Ամերիկացւոց պատերազմի մէջ ընկած մեռելներուն փոքրը կապտորուտն ու կպարպեն, եւ քթերն ու ականջները կը կտրտեն գարշիլ բարբարոսութեամբ։ Այն բաւական չէ. մեռելներուն գանկերը, այսինքն գըլխու ոսկորները, իրենց երկիրը կըրկեն որ անոնցմէ թասեր՝ գաւաթներ շինուին՝ ջուր ու գինի խմելու. ամէն ազնուական համարուած տիկնայք պարտք կճանչնան իրենց՝ այնպիսի գաւաթ մը ունենալ իրենց զարդարանքի սեղանին վրայ։ Թշնամեաց մեռելներուն ուրիշ ոսկորներէն ալ զանազան զարդեր ու խաղալիկներ կշինեն, որով կզարդարուին անոնք որ գանկ՝ մը ձեռք ձեռքէն չեն կրնար։ — Երանի՛ թէ Ֆլամերիտ չլինէին այսպիսի լուրերը, որ մեծ նախատինք կրերեն Ամերիկայի լուսաւորեալ կարծուած ժողովրդոց թէ՛ հաւատքին, թէ բարքին, թէ քաղաքականութեանը եւ թէ մարդկութեանը։

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՆԱՄԱԿԱՏԱՆՑ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.

Օտեսսայի լրագրին 134 թուոյն մէջ շատ հետաքրքրական տեղեկութիւններ կան եւրոպայի արեւմտեան կողմերուն եւ Ռուսաստանի Նամակատանց կարգադրութեանցը վրայ։ Այն յօդուա-

ծէն քաղելով դնեմք առ այժմ այս տեղ քանի մը բան հիշերուն վրայ, խոստանալով որ ամբողջն եւս հրատարակեմք մեր յաջորդ թիւերէն մէկուն մէջ։

Նամակաց հիւերը (*) ասկից 20 տարի առաջ հնարուեցան, եւ մինչեւ ցայժմ 1000 տեսակէն աւելի հիւ կհամրուի աշխարհիս ամէն կողմերը։ Սոցա մէջէն 627 տեսակը եւրոպայի մէջ են, 40 տեսակը Ասիոյ մէջ, 45-ը Ափրիկէի, 90-ը Աւստրալիոյ, 298 Ամերիկայի մէջ։ Միայն թէ այս թուոյն մէջ են նաեւ այն հիւերն որ այժմ գործածութենէ դուրս են։ Հիւերը հնարուեցան Նախ Անգղիա, 7 տարի ետքը Պելճիա, յետոյ Գաղղիա, Սպանիա, Իտալիա, Հոլանտիա, եւ այլն, մինչեւ որ 1858-ին մտան Ռուսիա, 1861-ին Ցունաստան, եւ վերջապէս Մոլտովալաքիա այս տարի։ Տեղ տեղ հիւերը մանր ստրկի տեղ կանցնին՝ մանաւանդ մէկ տեղէն մէկալը յուղարկելու համար։ — Գաղղիոյ մէջ 1849-ին 21 միլիոնէն աւելի հիւ ծախուեր է, 4 միլիոն ու կէս Ֆրանքի գին. իսկ 1853-ին 31 միլիոնէն աւելի հիւ ծախուեր է, 7 միլիոն 200 հազար Ֆրանքի բան։ — 1854-ին 83 միլիոնէն աւելի հիւ ծախուեր է՝ 17 միլիոն Ֆրանքի. 1855-ին 148 միլիոն ու կէս հիւ՝ 28 միլիոն ու կէս Ֆրանքի։ Վերջապէս 1860-ին մէջ ծախուած հիւերուն թիւը եղեր է 253 միլիոն 300 հազար, եւ անոնց բերած փողը 44 միլիոն 576 հազար Ֆրանք։

(*) Անգղիոյ Նամակատանց կարգադրութիւններուն զըլխաւոր նորոգիչն եղաւ իւր խնացի առաջարկութիւններովը՝ Դ. Ռօուլենտ Հիլը, որ գրեթէ 30 տարի կայ որ այս տեսակ բարեկարգութեան հեղինակ եւ առաջ տանողն է, ուստի եւ Անգղիոյ Նամակատանց զըլխաւոր վերատեսուչ ընտրուած է։ — Ասոր համար մեք իրաւացի համարեցանք հիւ անուեր տալ Նամակի վրայ կպցուած նշաններուն, քան թէ ուրիշ պարզ կամ բարդ բառ մը հնարել, եւ կամ մարքա բառը գործածել՝ ինչպէս որ կընեն ոմանք։